

ARGUMENTI

za zaključak povodom činjeničnih i pravnih pitanja i političkih implikacija u predmetu Višeg suda u Bijelom Polju K-5/98 po kome je suđeno Nebojši Ranisavljeviću i koji je 9. septembra 2002. godine osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 15 godina za izvršenje krivičnog dela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142 stav 1 KZ SRJ, a povodom otmice i kasnije likvidacije 19 putnika iz voza 671 na stanici Štrpci 27. februara 1993. godine, po stanovištu punomoćnika porodica likvidiranih putnika u ovom procesu, angažovanog preko Fonda za humanitarno pravo iz Beograda, advokata Dragoljuba Todorovića.

Nalazimo da je krivica Nebojše Ranisavljevića u potpunosti dokazana. Njegov iskaz dat pred istražnim sudijom Branislavom Joksimovićem je autentičan, dokumentovan i sadrži podatke, opise, događaje i činjenice o kojima policajci, koji su uhapsili Ranisavljevića, nisu ništa znali, niti su mogli znati. Prema tome, policajci, istražni sudija ili bilo ko drugi nisu mogli da prisile Ranisavljevića da prizna činjenice koje njima nisu bile poznate. To, što je Ranisavljević u većem delu iskaza pred istražnim sudijom, rekao, nije, u trenutku davanja iskaza, moglo biti poznato policiji, istražnom sudiji, tužiocu ili bilo kom drugom ko je učestvovao u istražnom postupku protiv Ranisavljevića.

Smatramo da je iskaz okrivljenog na glavnom pretresu o tome da mu je iskaz iz istrage iznuđen, da je fizičkim i psihičkim maltretiranjem prisiljen

da prizna i da je pred istražnim sudijom pričao ono što su mu rekli u policiji, a da je istražni sudija diktirao kao njegov iskaz, tekst koji je već imao napisan, sračunat na izbegavanje krivične odgovornosti, na pokušaj da se priznanje iz istrage opovrgne i kompletna stvar prikaže drugačije, povoljnije po njega.

Da je iskaz Ranisavljevića, koji je dao istražnom sudiji 22. oktobra 1996. godine, autentičan, istinit, dokumentovan i potkrepljen drugim materijalnim dokazima, egzaktnim i empirijski proverljivim činjenicama, izjavama neutralnih i nezavisnih svedoka, koji su o činjenicama iz Ranisavljevićevog priznanja došli na osnovu različitih izvora saznanja od Ranisavljevićevih, kao i da o nekim činjenicama iz Ranisavljevićevog iskaza niko od učesnika u Ranisavljevićevom privođenju, hapšenju i ispitivanju nije mogao znati u momentu kada je Ranisavljević davao iskaz istražnom sudiji, proizlazi iz sledećeg:

1. Sam Ranisavljević u svojim iskazima na glavnom pretresu tvrdi da pred istražnim sudijom nije fizički maltretiran, niti je prisiljavan da nešto izjavi. Izjavio je čak da je pred istražnim sudijom ponuđen kafom dok je davao iskaz.

Na glavnom pretresu 7. jula 2000. godine, Ranisavljević je rekao:

“ Kod istražnog sudije u Bijelom Polju ja nijesam fizički maltretiran niti sam prisiljavan...”

Ja sam tada bio prvi put kod sudije tako da sam bio neuk i nijesam se kasnije protivio, kada je trebalo da potpišem tu izjavu...”

Dakle, uslovi prilikom davanja iskaza pred istražnim sudijom, 22. oktobra 1996. godine, bili su potpuno regularni i okrivljeni je mogao da stavi primedbu u vezi sa bilo kojim pitanjem vezanim za saslušanje.

2. U, svojom rukom pisanoj žalbi, 25. oktobra 1996. godine, ponavlja navode iz iskaza pred istražnim sudijom i to ključne delove iskaza gde opisuje način organizovanja akcije i otmice i način likvidacije otetih putnika. U toj, svojeručno pisanoj, žalbi ne negira, niti na bilo koji način

osporava ili dovodi u sumnju bilo šta, bilo koji detalj, bilo koju činjenicu iz iskaza pred istražnim sudijom od 22. oktobra 1996. godine, već samo iznosi i ponavlja tvrdnju iz iskaza istražnom sudiji da on nikoga od putnika nije ubio, već je samo jednog ranio.

Radi pune preciznosti i otklanjanja bilo kakve sumnje šta sadrži žalba Ranisavljevića citiramo žalbu u celini:

"...Kao prvo priznao sam sve ali nemoj te da mi stavljate na teret da sam ovog putnika ubio – ja jesam rekao da sam pucao u njega, da je on pao a posle jaukao i zvao majku u pomoć. Kada je Milan Lukić izašao iz kuće i pitao je ko je pucao ja sam mu rekao da sam pucao i pokazao u pravcu ovog ranjenog putnika on mu je prišao i nožem tojest vojničkim bajonetom (48) prerezao grkljan i rekao tako se to radi.

To tvrdim i da se nisam sa njima dogovarao u vezi te otmice da sam to jutro stigo iz Srbije i posedujem dokument da sam bio kući 24. II 1993. godine do 27. II 1993. godine i da su me pokupili da idem u akciju. Kao što sam rekao da sam znao na pola puta gde idemo. Ali pošto sam znao već ko vodi akciju tu nema odustajanja..."

Žalbu smo citirali zbog toga da bi se izbeglo rezonovanje da je Ranisavljević ipak uložio žalbu, pa da je samim tim osporio svoj iskaz. Međutim, iz žalbe koju smo kompletno naveli vidi se da on ne negira ništa iz iskaza datog istražnom sudiji, već ga ponavlja i čak produbljuje i bliže objašnjava.

Ranisavljević u žalbi reaguje na rešenje o sprovođenju istrage, preciznije na formulaciju iz dispozitiva rešenja koja glasi:

"...a kada su dva putnika počela da bježe, okrivljeni Ranisavljević Nebojša je u pravcu jednog putnika ispalio rafal iz automatske puške i ubio ga na licu mjesta..."

Pored toga što žalbom potvrđuje odbranu iznetu pred istražnim sudijom, okrivljeni Ranisavljević, podnoseći žalbu, pokazuje da nije baš tako neuk kako se predstavlja. Uoči je da ga terete da je ubio putnika koji je

pokušao da pobjegne, a on ga je samo ranio na način kako je objasnio istražnom sudiji. Sadržajem žalbe Nebojša Ranisavljević potpuno negira navode svoje odbrane na glavnom pretresu od 7. juna 2000. godine, o tome da on nije govorio to što je istražni sudija unosio u zapisnik, već da je sudija to diktirao iz nekih spisa koje je imao kod sebe. Iz žalbe se vidi da Ranisavljević odlično zna šta piše u izjavi, što dalje znači da ju je on izlagao i na osnovu njegovog izlaganja sudija upisivao u zapisnik. Da je to sudija diktirao iz nekih svojih spisa Ranisavljević ne bi uočio razliku između ranjavanja i ubijanja o kojoj piše u žalbi, a koja postoji između izjave i rešenja.

Okrivljeni je rekao da se sam odlučio da piše žalbu, da mu niko nije sugerisao šta da piše, niti ga je bilo ko prisiljavao da piše.

Postavlja se logično pitanje zbog čega to piše, zbog čega ponavlja odbranu, ako to nije tačno. Ako ima opravdanje da je pod fizičkim i psihičkim maltretiranjem policije, bio prinuđen da prizna pred istražnim sudijom, zbog čega to priznanje ponavlja po sopstvenoj inicijativi u žalbi koju sam svojom rukom piše i to tri dana nakon što je dao iskaz istražnom sudiji.

Ova situacija sa žalbom okrivljenog je izuzetan dokaz da je iskaz pred istražnim sudijom autentičan i istinit u svakom pogledu i u svakom svom segmentu.

3. Na dan 1. novembra 1996. godine, Ranisavljević je ponovo ispitan pred istražnim sudijom, dakle, devet dana nakon davanja prvog iskaza istražnom sudiji. Na tom ispitivanju ne menja svoj prvi iskaz. Iz ovog saslušanja se vidi da on ostaje u celini kod prvog iskaza. Naime, u ovom iskazu on kaže da ne može da se seti da li je među oteetim putnicima bio i Fevzija Zeković čija mu je fotografija pokazana, pa je on doslovno izjavio u zapisnik:

"... ne mogu da se sjetim da li je to lice bilo u ovoj grupi oteatih putnika"

Dakle, on ostaje pri priči da je učestvovao u otmici, ali, samo ne može da se seti tog Zekovića.

Zbog čega nakon devet dana, okrivljeni ne kaže ono što je rekao na glavnom pretresu, da mu je naređeno i iznuđeno priznanje na saslušanju 22. oktobra 1996. godine. To se može objasniti samo time da je na prvom saslušanju okrivljeni govorio istinu, a na glavnom pretresu pokušava da se opravdava, da prikriva istinu da bi izbegao odgovornost.

4. Treći put Ranisavljević je ispitan pred istražnim sudijom 8. novembra 1996. godine. Ovom saslušanju prisustvovali su branioci okrivljenog, Goran Krasić i Slaviša Jovanović, advokati iz Beograda, koje je angažovala njegova supruga, a koje je on prihvatio i koji su ga branili do okončanja sudskog postupka, punih šest godina. I na ovom, trećem, saslušanju i, pred braniocima, Ranisavljević je u potpunosti, bez ikakvih izmena ili dopuna, ostao pri svim navodima iznetim na ispitivanju pred istražnim sudijom šesnaest dana ranije-22. oktobra 1996. godine.

Ako nešto u iskazu od 22. oktobra nije bilo tačno uneto u zapisnik i ako je u njega upisano nešto što okrivljeni nije rekao, ovo je bila prilika da, nakon šesnaest dana to ispravi, negira, ukaže na psihičko i fizičko maltretiranje, jer tu nema policije, nema pretnji, pritisaka i slično, već izjavu daje u prisustvu svoja dva izabrana advokata. Međutim, ništa od svega, Ranisavljević u celini ostaje pri izjavi od 22. oktobra i time taj svoj iskaz po četvrti put (tri iskaza i jedna žalba) overava. Postavlja se vrlo suvislo pitanje : Kako verovati nekome ko u 16 dana, četiri puta ostane kod jedne priče, a nakon godinu i šest meseci je izmeni. To u sudskoj praksi nije zabeleženo.

5. U svom iskazu u prethodnom postupku, koji je na glavnom pretresu porekao, okrivljeni je izjavio da je među oteetim putnicima bio i jedan student. Iz iskaza oštećenih i drugih dokaza nesumnjivo proizlazi da je među oteetim putnicima zaista bio i jedan student. Iz voza je izveden i likvidiran student Zvezdan Zuličić od oca, sada pokojnog, Muja, i majke Milke, rođene Đikanović, rođen 28. decembra 1969. godine u Sarajevu. Te

podatke je pred sudom iznela njegova majka Milka Zuličić koja je saslušana u svojstvu oštećene.

Da nije bio učesnik akcije otmice putnika okrivljeni ne bi mogao znati da je jedan od otetih putnika student.

6. Okrivljeni je izjavio da je jedan oteti putnik imao skupocen zlatan lančić i da je taj lančić, krišom od ostalih, Boban Inđić stavio u svoj džep. Otac, iz voza izvedenog i kasnije likvidiranog putnika Ismeta Babačića, Mujo Babačić rekao je da je njegov sin imao zlatan lančić na vratu i napravio je njegovu skicu koja se nalazi u predmetu. Ismetov brat, Sahret Babačić opisao je detaljnije taj lančić napominjući da se radi o zlatnom lančiću marke “ Cartier “ sa tri male alke, pa nakon toga jedna velika alka. Na lancu je bio zlatni privezak u vidu savijenog pantera.

Okrivljeni ne bi mogao da zna ništa o postojanju tog zlatnog lančića da nije bio učesnik akcije otmice i kasnijih ubijanja otetih putnika.

7. U svom prvom iskazu pred istražnim sudijom okrivljeni je rekao da je među otetim putnicima bio i jedan crnac. Tu činjenicu potvrđuje još tri svedoka, očevidca otmice na licu mesta:

Slobodan Ičegić otpravnik vozova u stanici Štrpci:

“ Među putnicima sam zapazio jednog crnca, odnosno više je ličio na meleza, kao Egipćanin. Bio je krupan i nosio je sako preko ruke i torbu. ”

Vladimir Tucović pomoćnik mašinovođe voza 671:

“ Video sam jedno lice crne puti na platou stanice koje je išlo prema parkiranom teretnom vozilu. Usput ga je jedno vojno lice tapšalo rukama po ramenu. To vojno lice se smijalo. Ne sjećam se šta je od odjeće taj crnac imao na sebi i da li je šta nosio sa sobom. ”

Okrivljeni Ranisavljević na ispitivanju 22. oktobra 1996. godine:

“ U jednom trenutku jedno lice znam da se radilo o crncu koje je Milan zadnje izveo iz voza i sjećam se kad ga je izvodio Milan je kazao – evo ga moj bratko – i poljubio ga je taj crnac je iz torbe izvadio nevažeci

jugoslovenski novac i govorio je da tim novcem hoće da plati svoj život i svi smo se tome smijali...”

Poredeći iskaze Ičegića i Tucovića na glavnom pretresu i Ranisavljevića pred istražnim sudijom Joksimovićem, uočava se frapantna podudarnost i identičnost iskaza i to u najsitnijim detaljima i nijansama.

Kad se radio crncu i opisu njegovog slučaja koji daje Ranisavljević, vrlo je karakterističan detalj da je crnac za otkup svog života nudio nevažeći jugoslovenski novac. U tom periodu, krajem februara 1993. godine, u Jugoslaviji je harala do tada u svetskim razmerama nezapamćena inflacija. Novac je stalno menjan, pa čak ni građani Jugoslavije nisu znali koje novčanice važe, a koje ne važe, jer su se novčanice menjale u kratkim vremenskim razmacima. To pogotovo nisu mogli znati stranci. Upravo ova činjenica sa nevažećim novcem, možda, najupečatljivije pokazuje da je Ranisavljevićev iskaz iz istrage autentičan. U momentu kada Ranisavljević daje iskaz 22. oktobra 1996. godine inflacije nema, problem nevažećeg novca nije aktuelan pune 3 godine, jer od 1. januara 1994. godine nema štampanja novca tako učestalo kao kao 1993. godine. Prema tome, tu epizodu mogao je da ispriča samo neko ko je bio prisutan kada se ona dogodila, a to je Ranisavljević.

8. Nebojša Ranisavljević je izjavio da su se vojnici koji su učestvovali u otmici iz voza, na stanicu Štrpci dovezli jednim teretnim vozilom - kamionom koji je imao ciradu. Radilo se o vojnom kamionu sivo-maslinaste boje. Na stanici Štrpci, za vreme dok je voz stajao i iz njega izvođeni putnici, kamion je bio parkiran između stanične zgrade i pomoćne zgrade. Ove činjenice u vezi sa kamionom, njegovim izgledom i mestom gde je bio parkiran potvrđene su izjavama više svedoka, koji su sve to videli, bilo iz voza, bilo, kao što je slučaj sa otpravnikom vozova, sa perona stanice Štrpci.

Opis kamiona i mesta gde se on nalazio koji je dao okrivljeni i veliki broj svedoka u potpunosti i u najsitnijem segmentu se poklapa i podudara. Ovde je značajno napomenuti da je okrivljeni u svom iskazu vrlo precizno

opisao stanicu Štrpci, staničnu zgradu, pomoćnu zgradu, njihov raspored, međusobnu udaljenost i položaj u odnosu na tunel, što je potvrđeno uviđajem suda na licu mesta i snimanjem video kamerom.

9. Između ostalog, okrivljeni Ranisavljević je pred istražnim sudijom, iscrpno sa mnogo pojedinosti i preciznim vremenskim određenjima opisao dolazak naoružanih otmičara na stanicu Štrpci i ulazak voza u tu stanicu. Naveo je da su došli u stanicu, da su Lukić i Inđić otišli u prostorije stanice, da su se zadržali 10-15 minuta i izašli, zatim ponovo ušli kod otpravnika baš u trenutku kada je voz ušao u stanicu. Sve je to potvrdio otpravnik vozova Slobodan Ičegić ispitan pred sudom kao svedok.

Ranisavljević i Ičegić su potvrdili:

- da su naoružani ljudi ušli u kancelariju otpravnika vozova

- da su iz kancelarije isti izašli, a zatim ponovo ušli

-da je od dolaska kamiona sa naoružanim vojnicima u stanicu Štrpci, pa do ulaska voza u stanicu prošlo 10-15 minuta.

U tim opservacijama iskazi Ranisavljevića i Ičegića su potpuno identični. Ičegić navodi, čak i neke objektivne parametre za svoju vremensku orijentaciju. Naime, kaže da su naoružani ljudi ušli u njegovu prostoriju kada su na radiju počinjale vesti u 15 časova, a da je voz ušao u stanicu u 15 časova i 12 minuta. Videli smo da je Ranisavljević rekao da je voz ušao u stanicu 10-15 minuta nakon što su oni došli.

Takva podudarnost i saglasnost u izjavama Ranisavljevića i Ičegića u svim detaljima, pa čak identična i u minutima kojima su i jedan i drugi procenjivali vreme, moguća je samo i isključivo ako su obojica akteri događaja kojeg opisuju. Ne može niko prisiliti Ranisavljevića da prizna detalje, minutažu i ostale okolnosti dolaska kamiona na stanicu, kontaktiranja sa otpravnikom i ulaska voza u stanicu, kada to znaju samo otpravnik i vojnici iz kamiona među kojima je bio i Ranisavljević. I ovo upoređivanje iskaza otpravnika Ičegića i okrivljenog Ranisavljevića

predstavlja dokaz prvog reda o istinitosti Ranisavljevićevog iskaza datog istražnom sudiji Joksimoviću 22. oktobra 1996. godine.

10. Pažljivom analizom iskaza nekoliko desetina očevidaca otmice koji su saslušani pred sudom i to otpravnika vozova, mašinovođe, njegovog pomoćnika, konduktera, milicionera-pratilaca voza i velikog broja putnika, formira se jedna slika o tome kako su oteti putnici izvođeni iz voza i sprovedeni preko perona i koloseka do kamiona. Tu nema nikakvih protivrečnosti, odstupanja ili na bilo koji način različitog i drugačijeg opisivanja tog čina izvođenja iz voza i sprovedenja do kamiona. U tu sliku u celini, apsolutno i bez ikakvih razlika uklapa se opis izvođenja i sprovedenja putnika koji je Ranisavljević dao u svom iskazu pred istražnim sudijom. Suština tog sprovedenja putnika je da su izvođeni i sprovedeni potpuno mirno, bez ikakvih incidenata, opiranja, vezivanja, držanja za ruku, rame i slično. Jednostavno svi su normalno izlazili, normalnim hodom se kretali ka kamionu, a za njima je išao vojnik koji je u ruci držao pušku, a nije je uperio prema licu koje sprovodi.

Ranisavljevićev opis navedenog događaja u potpunosti se poklapa sa opisom koji su dali više desetina svedoka-očevidaca. Nije moguće ni logički, ni životno niti bilo kojim tumačenjem ljudskih izjava i zapažanja, zaključiti da neko opiše jedan događaj tako precizno i tako istovetno kako ga opisuje preko 30 nespornih očevidaca tog događaja, a da njemu nije prisustvovao. To je jednostavno nemoguće. Dakle, i ovo je jedan vrlo bitan i relevantan dokaz da je Ranisavljević pred istražnim sudijom govorio punu istinu.

11. Okrivljeni je u iskazu pred istražnim sudijom naveo da su otete putnike odveli u selo Prelovo kod Višegrada, da su u fiskulturnoj sali u Osnovnoj školi u tom selu oni postrojani uz zid, pretresani, oduzimate su im lične stvari, nakit, novac, zatim su udarani rukama, nogama, nožem i na drugi način. Zatim je izjavio da su oteti vezani žicom, ponovo ubačeni u kamion, odveženi u jedno selo u pravcu Višegrada u kome su skoro sve kuće bile spaljene i u tom selu u jednoj garaži spaljene kuće, u neposrednoj

blizini obale Drine, Lukić i Inđić su likvidirali putnike otete iz voza. Kasnije su se vratili u selo Prelovo i u svlačionici fiskulturne sale Osnovne škole podelili opljačkani plen od otetih i ubijenih putnika.

U svrhu provere odbrane okrivljenog iz prethodnog postupka, sud je izvršio uviđaj na licu mesta u okolini Višegrada i elektronskom tonskom kamerom zabeležio kompletan uviđaj. Tim uviđajem je utvrđeno da postoji selo Prelovo i u njemu Osnovna škola sa fiskulturnom salom koja ima svlačionicu, zatim istim uviđajem sud je utvrdio da iz sela Prelovo idući prema Višegradu postoje sela Kurtalići, Mušić i Sase koja su spaljena. Takođe je uviđajem potvrđeno da u selima Kurtalići, Mušić i Sase ima kuća čiji su gornji delovi spaljeni, a donji su bili u funkciji. Utvrđeno je da ima kuća čiji su gornji delovi spaljeni, a prizemlja očuvana, koje se nalaze u neposrednoj blizini obale Drine.

Imajući u vidu repere za pronalaženje mesta gde su streljani oti putnici koje je u svom iskazu od 22. oktobra 1996. godine dao Ranisavljević (selo idući od Prelova prema Višegradu, potpuno spaljeno, kuća čiji je gornji deo spaljen, a prizemlje-koje bi moglo biti i garaža-očuvano i u funkciji i koja se nalazila 10-15 metara od obale reke Drine) sud je, vršeći uviđaj, identifikovao jednu takvu kuću, snimio je video kamerom i snimio unutrašnjost prizemne prostorije gde su se vrlo jasno mogla uočiti imena ispisana kao grafiti na zidovima: Boban, Ranko, Brane, Boča, Nebojša, Goran. Nije teško zaključiti da većinu tih imena nose otmičari koji su pod komandom Milana Lukića oteli i likvidirali putnike iz voza 671 dana 27. februara 1993. godine u stanici Štrpci: Boban Inđić, Ranko Drekal, Nebojša Ranisavljević. U Lukićevoj jedinici, po svedočenju Duška Petrovića, bio je i izvesni Rom po imenu Goran.

Ovim uviđajem suda potvrđen je iskaz okrivljenog iz prethodnog postupka skoro u detaljima i nijansama.

12. Svedok Duško Petrović, koji je iz istog mesta kao i Ranisavljević - Despotovca, koji ga poznaje više od petnaest godina, za koga je bila udata njegova sestra, Jadranka, sa kojim je kao dobrovoljac ratovao u Slavoniji i

sa kojim je istog dana u istoj grupi otišao kao dobrovoljac da ratuje u Višegradu, u više identičnih izjava u ovom postupku izjavio je da mu je Ranisavljević rekao da je sa jedinicom kojom je komandovao Milan Lukić učestvovao u akciji otmice putnika na stanici Štrpci i da mu je od plena iz te akcije dao jedne zelene pantalone od debljeg materijala, jedne kožne plitke cipele sa zelenim đonom i sat marke "Rolex".

Iskaz Ranisavljevića u prethodnom postupku i svi potpuno identični iskazi Duška Petrovića, kojih je bilo više u ovom postupku i koje Petrović nije menjao, razlikuju se u opisu ubijanja putnika. Ranisavljević kaže da su oteti putnici ubijeni u garaži jedne spaljene kuće u neposrednoj blizini obale reke Drine, u selu u okolini Višegrada, a Petrović kaže da je sedam putnika otetih iz voza ubijeno tako što su, dok su stajali na zidu brane iznad jezera HE "Višegrad" pogođeni rafalom koji je ispalio Mićo Jovičić zvani Crni.

Nalazimo da je tačan i da odgovara istini iskaz Ranisavljevića o ubijanju većeg broja otetih putnika na način koji je opisao u iskazu pred istražnim sudijom. Takođe, istinit je i tačan i iskaz Duška Petrovića o egzekuciji sedmorice otetih putnika na brani HE "Višegrad". O ubijanju putnika na brani HE "Višegrad" Ranisavljević ćuti i neće da govori zbog toga što mu je Mićo Jovičić prijatelj, što je sa njim došao u Višegrad, pa iz tog razloga neće da ga tereti i izlaže odgovornosti za težak ratni zločin u kome je ubijeno sedam civila. Moguće da Ranisavljević neće da oda Jovičića i zbog straha od njega, ali nema razloga da se ne poveruje u vrlo ubedljiv iskaz Duška Petrovića.

Smatramo za potrebno da ovde izložimo naše viđenje rekonstrukcije događaja obavljene na HE "Višegrad", 13. maja 2002. godine u vremenu od 22-24 časa. Na toj rekonstrukciji svedok Duško Petrović je na terenu, u ambijentu HE "Višegrad" objasnio i praktično na licu mesta ilustrovao svoje iskaze date u sudnici. Rekonstrukciji, kojom je rukovodio predsednik veća Golubović, koju su tehnički organizovali pripadnici MUP-a Bjelo Polje uz prisustvo rukovodioca HE "Višegrad" i uz aktivno učešće obojice branilaca okrivljenog, lično sam prisustvovao. Učešće na rekonstrukciji svedoka

Duška Petrovića, njegova objašnjenja, pokazivanja i odgovaranja na direktna pitanja suda i odbrane u svrhu pojašnjenja njegovog iskaza u sudnici, treba posmatrati u kontekstu značajne i, moglo bi se reći, drastične promene na terenu u odnosu na događaj u februaru 1993. godine.

Naime, na osnovu dva pismena izveštaja direktora HE " Višegrad " Milovana Marijanovića, dostavljenih sudu na zahtev predsednika veća, vidi se da je u odnosu na stanje iz februara 1993. godine došlo do sledeće izmene:

"...na desnoj obali nizvodno od brane HE " Višegrad " izgrađen je novi hangar, proširena ograda u cilju ograđivanja novog hangara i ista kapija na istom putu pomjerena nizvodno za 216, 50 metara..."

Navode iz pomenutih izveštaja potvrđuje i Mirko Ostojić, građevinski inženjer, šef Sektora za investicije i razvoj u HE " Višegrad " , koji je saslušan kao svedok, od strane predsednika veća, nakon što ga je veće na to ovlastilo. Dakle, u tom iskazu Ostojić navodi:

" Jedini radovi na prostoru brane hidrocentrale od njenog puštanja u rad 1989. godine pa sve do danas izvedeni su na pristupnom putu koji vodi prema brani sa desne strane rjeke Drine. Naime, tada je jedino metalna kapija koja se nalazila na udaljenosti od 127,30 metara od mosta koji se nalazi na ispuštima vode iz hidrocentrale pomjerena nizvodno niz Drinu za 216,50 metara tako da je sad udaljena od mosta 343,80 metara...Pored te kapije napravljen je hangar dimenzija 38,2 X 20,4 metara..."

Dakle, na tom pristupnom putu prema brani, sa desne strane Drine, kojim su se, po svedočenju Duška Petrovića, kretali automobilom on, Ranisavljević i drugi, u međuvremenu desile su se vrlo krupne, izuzetno značajne i važne promene koje u potpunosti menjaju sliku tog terena. Pre svega, tu je izgrađen ogroman hangar a ograda pomerena da i njega obuhvati u krug HE " Višegrad ". Zatim, ulazna kapija je pomerena, od brane nizvodno, sa desne strane Drine, za dužinu jednog i po fudbalskog

igrališta. Kada se ima u vidu da je od događaja koji opisuje Duško Petrović, koji se dogodio 27. februara 1993. godine, pa do rekonstrukcije, koja je održana 13. maja 2002. godine prošlo skoro deset godina, onda je opažanje, opisivanje terena i orijentacija koju je pokazao Duško Petrović na rekonstrukciji zaista impresivna. Petrović je odmah primetio sve promene i jasno ih izrekao. Potpuno je razumljivo što je opisujući te promene naveo i druge pojedinosti koje nisu bile tačne, nisu odgovarale pravom stanju stvari. Kod tako velikih promena i tolikog protoka vremena nepreciznosti i netačnosti u iskazu su potpuno normalne i razumljive.

Činjenica da su celom dužinom betonskog zida sa desne strane Drine, ispod brane, pa i dela zida, na kome su po tvrđenju Petrovića stajale žrtve pre egzekucije, bile postavljene oble (u obliku cevi) metalne šipke na visini od 35 santimetara od betona, sve vreme od 1989. pa do rekonstrukcije, kako kaže Ostojić ne utiče na autentičnost Petrovićevog iskaza u kome kaže da tih šipki nije bilo. Ovo iz razloga što su žrtve mogle stajati pored tih šipki i preko njih nakon rafala pasti u Drinu i zbog toga što je životno moguće da ih u toj atmosferi ubijanja sedam ljudi Petrović i ne primeti.

Znači, rekonstrukcija događaja na HE " Višegrad " potvrdila je verodostojnost, istinitost i autentičnost iskaza Duška Petrovića datog u svojstvu svedoka u sudnici.

13. Ujak otetog Senada Đečevića, Đorđije Vujović, čija je rođena sestra Đorđina, Senadova majka, odmah nakon otmice (isto veče) otišao je u Priboj i preko svojih veza uspeo da se nakon tri dana u Višegradu sastane sa Milanom Lukićem. Vujović je kao svedok saslušan na glavnom pretresu u ovom postupku i izjavio je da se sa Milanom Lukićem sastao u jednom kaficu u Višegradu, da je njihovom susretu, pored ostalih, prisustvovao i beogradski književnik i novinar Nebojša Jevrić, i da mu je Lukić rekao da je čuo za otmicu u Štrpcima, da on sa njom nema nikakve veze, ali da smatra da su je izvršili pripadnici jedinice "Garavi sokak".

Ovo Vujovićevo svedočenje praktično je potvrdio Nebojša Jević. Potvrdio je da je u to vreme bio u Višegradu, da je sedeo po kafićima i da je konzumirao alkohol, ali da se seća da je u kafiću bio čovek koji je govorio da mu je sestrić otet iz voza u Štrpcima. Takođe je izjavio da je u kafiću čuo priču da je otmicu izvršila jedinica "Garavi sokak".

Istinitost i pravna validnost svedočenja Đorđija Vujovića proizlazi i iz iskaza svedoka Gorana Čujića iz Priboja, koji je povezao Vujovića sa Lukićem i koji je zajedno sa Vujovićem išao u Višegrad i direktno, na starom mostu na Drini, upoznao Lukića i Vujovića, koji su zatim, bez prisustva Čujića, razgovarali. Goran Čujić je bio predsednik stranke Srpske narodne obnove za Priboj i Zlatiborski okrug (radi se o stranci kojoj je na čelu bio Mirko Jović i u čijem sastavu je delovala vojna formacija " Beli orlovi "). Čujić je izjavio da su rukovodioci njegove stranke iz Podgorice, njemu upućivali rodbinu otetih putnika i da su oni od njega tražili da ih poveže sa Milanom Lukićem i srpskim vojnim formacijama u Višegradu. S obzirom da su članovi porodica otetih putnika Bošnjaci, on nije smeo da ih vodi u Višegrad, a Vujovića je, pošto je Srbin, vodio. Kao i sve ostale i Vujovića su Čujiću uputili rukovodeći ljudi stranke Srpske narodne obnove iz Podgorice.

Jedinicu "Garavi sokak" pominjalo je više svedoka u ovom postupku, između ostalih i Luka Dragičević, komandant Višegradske brigade. On je rekao da su vojnici njegove brigade niže formacije (čete i vodovi) zvali imenima "Osvetnik", "Skakavac", "Garavi sokak" i slično. Iako to nisu bili zvanični nazivi, oni su se odomaćili i po njima su se jedinice raspoznavale.

Fond za humanitarno pravo iz Beograda objavio je u nedeljniku "Vreme" broj 125, od 15. marta 1993. godine, sledeće:

"Kolektivnu seobu meštana Sjeverina pokreće otmica 18 ljudi muslimanske nacionalnosti. Prema podacima koje su objavila sredstva javnog informisanja i na osnovu izjave jednog svedoka sa kojim su razgovarali predstavnici Fonda, ljudi iz Sjeverina su tog 22. oktobra prošle

godine redovnim autobusom krenuli na posao, a jedno dete u školu. Na putu prema Priboju, u selu Mioče na teritoriji Bosne, naoružana grupa uniformisanih lica pod nazivom -Garavi sokak- zaustavlja autobus užičke -Rakete-. Izvesni Momir, Milan Lukić i Dragoljub Dragičević proveravaju lična dokumenta putnika; onda izdvajaju Muslimane i ubacuju ih u kamion koji je bio skriven pored kafane -Amfora-. Dvanaestogodišnji dečak muslimanske nacionalnosti ostaje u autobusu jer su otmičari poverovali da je reč o mlađem sinu Srbina pored kojeg je stajao.

Sledećeg dana republička milicija uhapsila je Lukića i Dragičevića, koji su se sa oružjem zatekli u Sjeverinu. Istog dana, na sednici Skupštine Srbije, ministar policije potvrđuje informaciju da su privedena dva naoružana lica zbog osnovane sumnje da imaju veze sa ovom otmicom. Osumnjičeni za otmicu pušteni su iz zatvora nakon devet dana, sa obrazloženjem da ne postoje razlozi da budu zadržani jer je reč o pripadnicima vojske Republike Srpske koji su se zatekli sa oružjem u Sjeverinu zato što su zaduženi za naoružanje u drugoj državi..."

Početkom juna o.g. sredstva informisanja objavila su vest da je uhapšen izvesni Dragoljub Dragičević zbog sumnje da je izvršio krivično delo Ratni zločin. Posle nekoliko dana mediji su javili da istragu protiv Dragičevića vodi istražni sudija beogradskog Okružnog suda Vučko Mirčić. Novinari su nezvanično došli do informacije da se protiv Dragičevića vodi istraga zbog toga što je zajedno sa Milanom Lukićem izvršio otmicu i kasnije ubio 17 građana Jugoslavije, Bošnjaka, iz autobusa, na liniji Sjeverin-Priboj, u selu Mioča, 22. oktobra 1992. godine. Ta informacija nije potvrđena ni u Okružnom tužilaštvu, ni u Okružnom sudu. Na insistiranje novinara tužilac Terzić i istražni sudija Mirčić odbili su da saopšte zbog čega se vodi istraga protiv Dragičevića. Koliko nam je poznato, to je prvi put da je javnost uskraćena za informaciju zbog čega se vodi istraga protiv nekog uhapšenog lica.

U međuvremenu, prema tekstu koji je objavio Džemail Halilagić u "Sandžačkim novinama" broj 238, od 10. jula 2002. godine, pod naslovom

"Vjeruju jedino haškim istražiteljima", na strani 7, bliski srodnici nevinih i nedužnih, posle otmice iz autobusa ubijenih, građana Bošnjaka dobili su poziv od istražnog sudije Okružnog suda u Užicu, Momčila Krivokapića, da se jave na saslušanje neki drugog, a neki četvrtog jula 2002. godine. U pozivu je stajalo da se pozivaju kao oštećeni u predmetu Ki-279/02 okrivljenog Milana Lukića i drugih zbog krivičnog dela - Ratni zločin iz člana 142. KZ SRJ. Nije poznato da li se radi o broju predmeta užičkog ili beogradskog Okružnog suda. Takođe, nije poznato da li istragu protiv Milana Lukića vodi istražni sudija užičkog ili beogradskog Okružnog suda, iako pretpostavljamo da se radi o predmetu Okružnog suda iz Beograda i da je saslušanje oštećenih u Užicu obavljeno po zamolnici istražnog sudije iz Beograda. Nije poznato da li se protiv Lukića istraga vodi u odsustvu, da li je protiv njega raspisana poternica ili je možda ispitan, pa se brani sa slobode ili je uhapšen. Nameće se i pitanje da li se radi o predmetu u kome je okrivljeni i Dragoljub Dragičević, ili uopšte nije reč o tom predmetu.

Svedok Gojko Topalović, koji je početkom 1993. godine bio predsednik opštine Rudo, u čijem sastavu se nalaze Štrpci, izjavio je da je u januaru 1993. godine u Rudom boravila interventna četa " Garavi sokak " kojom je komandovao Boban Indić. Ta četa je pružala pomoć prilikom borbenih dejstava prema Goraždu i to u mesnoj zajednici " Strmica ".

Sve izneto kada se uporedi i posmatra u međusobnoj vezi i u skladu sa elementarnim pravilima logike, ukazuje na makar posredan i indirektan način na tačnost i istinitost izjave okrivljenog Ranisavljevića koju je dao istražnom sudiji 22. oktobra 1996. godine. Naime, mnogo ljudi pominje u zajedničkom kontekstu jedinicu " Garavi sokak ", Milana Lukića, Bobana Indića, otmice u Sjeverinu i Štrpcima, međusobnu povezanost te jedinice i Milana Lukića i Boban Indića, zatim povezanost otmice u Sjeverinu sa otmicom u Štrpcima, veze izemđu Ranisavljevića, Indića i Lukića. Posebno je indikativno da jedinicu " Garavi sokak " kao izvršioca otmice u Štrpcima označava i Lukić, a da predsednik opštine Rudo, u svom iskazu, napominje da je u januaru 1993. godine u Rudo došla interventna četa koja se zvala "

Garavi sokak “ i da je pomagala u borbenim dejstvima prema Goraždu i to u mesnoj zajednici Strmica. Kada se zna da Ranisavljević apostrofira Lukića i Inđića kao glavne organizatore akcije otmice putnika iz voza i formiranje ad hoc grupe od oko 20-25 naoružanih vojnika za tu akciju (koje većinu Ranisavljević navodi po imenu i prezimenu) i kao dvojicu ljudi koji su u napuštenoj garaži spaljene kuće u spaljenom selu u neposrednoj blizini reke Drine likvidirali otete putnike onda je jasno da je iskaz Ranisavljevića posmatran u svetlu svih činjenica iznetih pod ovom tačkom zvuči vrlo uverljivo, istinito i autentično.

14. Okrivljeni Nebojša Ranisavljević, na ispitivanju pred istražnim sudijom, vrlo je opširno govorio i o detaljima njegovog dolaska u Višegrad, zatim boravka u Višegradu i okolini, vojnim formacijama, akcijama, komandantima i vojnicima, zatim o odlasku u Srbiju i ponovnom vraćanju u Višegrad i njegovu okolinu 27. februara 1993. godine. U vezi sa dolaskom u Višegrad u koji je došao da ratuje kao dobrovoljac, Ranisavljević je opisao kako je otišao na Terazije, u prostorije Društva Srba iz BiH, gde je sa svojim drugovima iz Despotovca dobio preporuku za vojne vlasti u Višegradu, besplatnu kartu za prevoz autobusom, zatim pominje devojkicu Draganu koja ima nadimak Medicinska sestra, njenu drugaricu Radu, onda Mića Jovičića sa dva nadimka Crni i Spleća koga je Dragana dovela u stan njegovog oca u Beogradu. Zatim opisuje kako su u Republiku Srpsku pušteni zahvaljujući angažovanju devojkice Dragane sa nadimkom Medicinska sestra.

Sve detalje u vezi sa dolaskom u Višegrad iz Ranisavljevićevog iskaza u potpunosti, u svakom i najsitnijem detalju i nijansi, potvrdili su u svojim iskazima u ovom postupku Mićo Jovičić Crni i Duško Petrović.

Govoreći o tome ko je sve bio u grupi vojnika koji su pod komandom Milana Lukića izvršili otmicu putnika iz voza, Ranisavljević je pomenuo mnogo imena, mnogo detalja vezanih za ta imena (kojim sve jedinicama su pripadali, odakle su, gde su bili stacionirani, koje akcije su izvodili, na kojim teritorijama su ratovali). Uglavnom sva ta lica su

saslušana u ovom postupku i potvrđuju skoro sve Ranisavljevićeve navode sem, naravno, učešće u otmici.

Sve nabrojano, sve opise i detalje dolaska u dobrovoljce u Višegrad, pominjanje niza imena ljudi, vojnih jedinica, sela i sedišta pojedinih formacija i njihovih naziva, vremensku i prostornu analizu boravka na ratištu u Višegradu i okolini mogao je da izloži samo Nebojša Ranisavljević, koji je sve to video, prošao i doživeo. Niko Ranisavljevića nije mogao o tome da informiše, a pogotovu nije mogao da ga nauči i pouči da to kaže istražnom sudiji i da ga pritiska fizičkim ili psihičkim maltretiranjem, da sve to naučeno ponovi istražnom sudiji, iz prostog i jednostavnog razloga što to niko nije znao osim samog Ranisavljevića.

To je još jedan dokaz da je iskaz pred istražnim sudijom koji je Nebojša Ranisavljević dao 22. oktobra 1996. godine autentičan.

15. U mnogo puta pominjanom zapisniku o saslušanju okrivljenog pred istražnim sudijom od 22. oktobra 1996. godine koji je sastavljen profesionalno, stručno, objektivno, jednom rečju na vrhunskom nivou, okrivljeni je rekao da su oteți putnici pre likvidiranja opljačkani u fiskulturnoj sali Osnovne škole u selu Prelovo, a da je plen podeljen nakon likvidacije u svlačionici te iste fiskulturne sale Osnovne škole u selu Prelovo:

“ Nakon što smo postrojili ova lica koja smo izveli iz voza uza zid sale...Milan Lukić i Boban su naredili tim licima da izvade sve iz džepova i stave ispred sebe. Takođe su im naredili da ispred sebe stave satove i sav nakit, lančice i prstenje i novac i da novaci nakit, satove odvoje od ostalih stvari, ličnih dokumenata...ponovo smo se vratili u istu salu, tačnije u svlačionicu te sale gdje je Milan izvadio novac i satove od zarobljenih lica podjelio je svima po 100 DM, a ko nije imao sat dobio je i sat...prilikom oduzimanja stvari od zarobljenih lica Milan je pravio spisak koji je zadržao kao i jednu količinu čekova...”

Okolnosti vezane za pitanja da li su oteti putnici imali novac, nakit, satove i druge vredne stvari, utvrđene su saslušanjem najbliže rodbine otetih i likvidiranih putnika. Naime, iz tih iskaza proizlazi da su dvojica putnika podigla deviznu štednju u Dafiment banci, jedan je išao po platu, trojica su išli da nabave neki robu, mnogi su imali zlatan nakit, skupe jakne, vredne satove i slično. I te okolnosti ukazuju da je Ranisavljević govorio potpunu istinu kada je detaljno opisivao prikupljanje i podelu plena.

Kod pljačanja plena od otetih putnika, posebno treba ukazati na okolnost da su po izjavam rodbine na sudu mnogo putnici imali čekove, a jedan od otetih Fevzija Zeković nosio je u akt tašni dnevni pazar iz svoje radnje u Kraljevu sa čekovima kojima su kupci plaćali robu. Videli smo da i Ranisavljević govori da je Lukić pravio spisak otetih stvari od likvidiranih putnika i da je zadržao jednu količinu čekova.

Nije mogao sudija Joksimović da izmisli te čekove. On je ipak samo istražni sudija, nije Tarabić ili neki drugi vidovnjak da predvidi tolike podudarnosti i identičnosti i studenta crnca, lančić, čekove i školu, fiskulturnu salu, svalčionicu i spaljeno selo, spaljen gornji sprat kuće sa očuvanim prizemlje na 10 – 15 metara od Drine i vojni kamion sivo – maslinaste boje sa ciradom, mesto gde je bio parkiran, vreme kad je došao na stanicu i kada je voz zaustavljen, kada je krenuo, šta se u međuvremenu dešavalo kao i precizan raspored objekata na stanici Štrpci, zatim sve Ranisavljevićeve kompanjone iz rata za srpstvo Indića, Drekala, braću Poluga, Jovičića, Tanovića, Šekarića i druge koje je sve predsednik veća Golubović saslušao, i da sve to upiše u zapisnik kao izjavu Ranisavljevića. I ako je od Ranisavljevića, mnogo je.

16. Na glavnom pretresu 19. marta 2002. godine, saslušana je Sanija Zupčević, supruga otetog Halila Zupčevića. Sanija Zupčević je sa suprugom i dvoje maloletne dece živela u Trebinju do 30. januara 1993. godine. Vlasti u Trebinju nisu više mogle da garantuju bezbednost Bošnjacima pa je kompletna porodica Zupčević napustila Trebinje. Upućeni su u Rožaje u kamp za izbeglice, ali su se smestili privatno kod porodice Škrijelj. Tri puta

su pokušavali da pređu u Mađarsku, ali sva tri puta su vraćeni sa granice. Poslednji put su vraćeni 26. februara 1993. godine, pa su ujutru 27. februara 1993. godine odlučili da se vrate u Rožaje i u Beogradu su se ukrcali u voz 671.

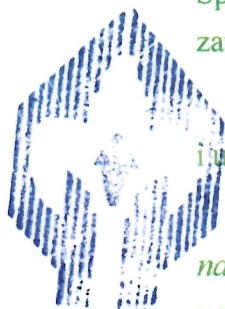
Na stanici Štrpci uniformisana lica izvela su iz voza njenog muža Halila Zupčevića. Sanija Zupčević, posmatrajući direktno okrivljenog Ranisavljevića nije mogla da ga prepozna. Međutim, na fotografiji ga je prepoznala iako su na njoj bila tri lica. Takođe, prepoznala je Ranisavljevića i na fotografiji na kojoj je bio samo on. Branioci okrivljenog prigovorili su da to prepoznavanje nije u skladu sa ZKP-om. Ipak ne može se poreći činjenica da je svedok pokazala na fotografiji okrivljenog kao lice koje je bilo među naoružanim ljudima koji su upali u voz.

Od svih otetih putnika samo je Halil Zupčević bio u vozu sa porodicom (suprugom i dvoje dece). Svi ostali putnici bili su sami (bez rođaka) kad su oteti. Zbog toga svedočenje Sanije Zupčević i njeno prepoznavanje okrivljenog je ubedljivo. Za nju je otmica muža bio strašan događaj i ona je sigurno zapamtila fizionomije otmičara, jer je za to imala razloga. U vezi sa tim ističemo da se ostali svedoci sigurno ustručavaju da pokažu prstom na okrivljenog, jer od toga mogu imati samo štete. Jednostavno, ne žele da se u to mešaju pošto ih se sve to lično i privatno ne tiče. Kada se o Saniji Zupčević radi njoj je naneto ogromno zlo otmicom muža, hranioca i glave porodice, oca njeno dvoje dece, bez koga joj mnogo teže pada potucanje po belom svetu. Iz tih razloga ona nema više šta da izgubi, ne plaši se i ne ustručava se da kaže istinu jer joj samo to preostaje.

17. Uvidom u medicinsku dokumentaciju Nebojše Ranisavljevića od momenta hapšenja, koja se vodi u ustanovama gde je Ranisavljević izdržavao i izdržava meru pritvora i saslušanjem zatvorskog lekara, otpale su kao neistinite sve tvrdnje Ranisavljevića o njegovom fizičkom maltretiranju i povredama koje su mu nanete u cilju iznuđivanja priznanja.

Po izvodu iz zdravstvenog kartona osuđenog Nebojše Ranisavljevića, koji je sudu dostavljen iz Zavoda za izdržavanje krivičnih

sankcija u Spužu 18. marta 2002. godine, a koji je potpisao rukovodilac zdravstvene službe dr. Miraš Tomić, specijalista interne medicine, stoji početna dijagnoza sa kojom je 25. oktobra 1996. godine primljen u zatvor u Spužu. Doktor Tomić napominje da je zdravstveni karton bio u arhivi zatvora.

Dakle, 25. oktobra 1996. godine Ranisavljević je primljen, pregledan i u zdravstveni karton upisana je dijagnoza:

“ Nagla upala mokraćne bešike. Stanje posle ranjavanja u lijevu nadlakticu i plećku. Na ovim djelovima se vidi deformacija koja se kasnije verificovala kao upala nadlaktne kosti lijeve ruke. ”

U vezi sa konstatovanim poslasticama ranjavanja, Ranisavljević je, u svom iskazu, objasnio da je ranjen 24. marta 1993. godine od mine, a i metak ga je pogodio u ruku. Bio je na bolničkom lečenju u Urgentnom centru u Beogradu gde se zadržao 21 dan, ruka mu je bila u gipsu 9 meseci i sada je invalid sa 40% oštećenja.

Doktor Miraš Tomić je saslušan na glavnom pretresu u ovom predmetu dana 12. juna 2002. godine. Sa sobom je doneo kompletan zdravstveni karton okrivljenog Ranisavljevića, čiju je fotokopiju predao sudu.

Na sudu dr. Miraš Tomić je rekao:

“ Prvi pregled Nebojše Ranisavljevića izvršen je 25. oktobra 1996. godine. Pregled sam izvršio ja lično. Optuženi je u anamnezi naveo da je 4-5 dana prije pregleda mokrio krvavu mokraću i imao povišenu temperaturu. Spoljašnjim pregledom nijesam našao povrede po tijelu...

Objektivnim pregledom sam našao da je svjestan, orijentisan u svim pravcima, srednje uhranjen i razvijen. Glava i vrat nema oboljenja. Grudni koš nema oboljenja. Na plućima sam našao da ima bronhitis, srce nema patoloških promena...trbuh nema oboljenja...U dijagnozi sam konstatovao da ima naglu upalu mokraćne bešike u da ima bronhitis, i ranjavanje od

ranije-deformitet lijevog ramena i nadlaktice, ranjavanje iz vatrenog oružja...”

Na pitanje tužioca da li je na prvom pregledu 25. oktobra 1996. godine okrivljeni Ranisavljević skidao odeću kada je pregledan doktor Tomić je izjavio :

“ Normalno da je na tom pregledu optuženi Ranisavljević skinuo odjeću i ja sam pregledao kompletno njegovo tijelo. Nijesam našao na tijelu spolja bilo kakvih povreda koje bi upućivale na upotrebu fizičke sile prema njemu...”

Pošto se okrivljeni Ranisavljević u toku davanja iskaza na glavnom pretresu žalio da mu je policajac MUP-a Crne Gore, koji je u međuvremenu poginuo, Beli Raspopović udarcem pesnice izbio dva zuba i da su mu nanete povrede u usnoj duplji, Ranisavljevićevi branioci pitali su doktora Tomića da li se okrivljeni na prvom pregledu žalio da ima povrede zuba i da li mu je pregledao usnu duplju, pa je doktor Tomić odgovorio:

“ Ja sam u kartonu konstatovao da je izvršen pregled glave i vrata optuženog i tom prilikom nije konstatovano da ima povrede zuba i usne duplje...”

Dalje su branioci pitali doktora Tomića da li je on prilikom pregleda okrivljenog mogao da zapazi da mu je izvršeno vađenje zuba kao i druge povrede u usnoj duplji, pa je on odgovorio:

“ Sve te promjene ja bih mogao da zapazim i iste bih konstatovao u kartonu, jer je to nivo ljekara opšte medicine...”

Na osnovu izloženog jasno je da kod okrivljenog nisu konstatovane povrede koje je on naveo i objasnio da su mu naneli pripadnici policije da bi ga prisilili da prizna pred istržnim sudijom. Dakle, na osnovu materijalnog dokaza-zdravstvenog kartona i izjave stručnog lica-lekara koji ga je pregledao, još jednom je potvrđena neosnovanost odbrane okrivljenog da mu je fizičkim maltretiranjem iznuđeno priznanje 22. oktobra 1996. godine pred istražnim sudijom.

Pored argumenata izloženih u 17 tačaka u prilog naše tvrdnje da je priča Nebojše Ranisavljevića izložena u njegovom saslušanju 22. oktobra 1996. godine pred istražnim sudijom Višeg suda u Bijelom Polju, Branislavom Joksimovićem, istinita i da odražava pravo stanje stvari sa otmicom putnika iz voza 671, na stanici Štrpci, 27. februara 1993. godine, izložićemo i nekoliko refleksija na kompletno činjenično stanje utvrđeno u ovom postupku.

Pre svega, iz sprovedenog dokaznog postupka i utvrđenog činjeničnog stanja u ovom predmetu proizlazi da u Višegradu i široj okolini na potezu pored reke Drine 1992. i 1993. godine nisu ratovale nikakve paravojne i parapolicijske jedinice, nikakve razularene bande bez više komande, nije se radilo o hajdučiji, otmicama, pojedincima koji isteruju neku svoju pravdu i osvetu. Ništa od svega toga. Sve je to stereotip koji su stvorili oni koji su organizovano, sistematski i sa tačno određenim ciljem vodili ratove, ubijali ljude, palili kuće, stvarali logore, razarali gradove, silovali žene, mučili decu, rušili bogomolje. Radilo se, dakle, o regularnoj vojsci tzv. Republike Srpske koja je imala naoružanje i veći broj vojnika, nižih i viših oficira iz bivše JNA. Komandanti najviših vojnih formacija na ovom području Luka Dragičević, Damjan Mitrašinović, Mihailo Petrić, Slobodan Cerović, Momčilo Tuba bili su viši oficiri JNA, nakon početka rata u Bosni, odlukom Generalštaba JNA, upućeni na ratište pored reke Drine i nakon Dejtonskog sporazuma vraćeni u Srbiju na dužnosti u Vojsku Jugoslavije, na kojima se i danas nalaze.

Znači, Vojska Jugoslavije i Vojska Republike Srpske su i faktički i pravno jedna vojska koja se čak i finansira u potpunosti iz Jugoslavije i Srbije, koja ima jednu komandu, jednog Vrhovnog komandanta, jedinstvene ciljeve i jednog neprijatelja bošnjački narod i naoružan i nenaoružan i sa jedne i sa druge strane Drine.

Kada se u izloženom kontekstu posmatraju činjenice utvrđene u ovom postupku, na osnovu dokumentacije strogo poverljive prirode iz koje

proizlazi da su najviši državni, politički, vojni, policijski i železnički organi i rukovodeći pojedinci Jugoslavije i Srbije 30 dana unapred, 30 dana pre otmice iz voza 671, u stanici Štrpci, 27. februara 1993. godine, znali sve detalje najavljene i predstojeće otmice, onda je jasno da je otmica isplanirana, organizovana i izvedena iz jednog centra uz saglasnost, odobrenje i punu koordinaciju najviših organa Republike Srpske, Srbije i Jugoslavije čiji je predsednik bio Dobrica Ćosić, jedan od najznačajnijih, najvažnijih i najagilnijih ideologa zla koje je na prostorima bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, u poslednjoj deceniji XX veka, prouzrokovalo smrt preko 200.000 ljudi.

Pored izloženog, na spregu Srbije i Jugoslavije sa Republikom Srpskom prilikom izvršenja ovog, u civilizovanoj Evropi, nezapamćenog zločina, ukazuju i sledeće jasne, nesumnjive i neumoljive činjenice utvrđene u ovom postupku:

- milicioneri - pratioci voza u svom patrolnom listu imali su zadatak i obavezu da pomognu vojnicima Republike Srpske, prilikom eventualnog odvođenja putnika iz voza u stanicama Štrpci i Goleš. Tu obavezu su potpisale njihove pretpostavljene starešine koje su bile obavestene o najavi otmice iz voza u Štrpcima i koje su znale za ranije otmice iz vozova;

- kondukteri i milicioneri - pratioci voza su prilikom pregledanja karata i legitimisanja, u toku kretanja voza iz Beograda prema Baru, a pre stanice Štrpci, zapisivali imena putnika Bošnjaka;

- veliki broj naoružanih i nenaoružanih milicionera i vojnika iz Srbije i Jugoslavije koji su bili u vozu, uopšte nisu pitali uniformisana lica zbog čega se ti putnici izvode, niti su na bilo koji drugi način intervenisali da se to obustavi. Naprotiv, većina se sa tim ljudima koji su naoružani i u uniformama upali u voz prijateljski pozdravljala: "Gde ste, braćo, četnici?". Oni su im odgovarali: "Poručite braći muslimanima da ovuda ne prolaze bez pasoša";

- sveštenik Vasilije Starovlah, nije običan pop, već arhijerejski namesnik za više sandžačkih gradova, što znači zamenik izbeglog i na smrt bolesnog mitropolita Vladislava na toj teritoriji, što dalje znači da je imao veliku moć i crkvenu vlast koja nije zanemarljiva, pogotovu za to vreme i tu lokaciju. Pored toga, Starovlah je rođen u Rudom, a 13 godina je radio kao sveštenik u Višegradu. Takav pop Starovlah, po stanju u spisima predmeta, ucenjuje, na sastanku kod predsednika opštine Prijepolje, prisutne Bošnjake i kaže da će on te putnike u roku od sat i po vremena dovesti žive i zdrave ako se puste četiri borca Radovana Karadžića, četiri heroja, kako se pop izrazio. U toj svojoj uceni sugerisao je prisutnim Bošnjacima da se obrate komandantu armije BH Seferu Haliloviću koji je Prijepoljac. Kada su mu odgovorili da oni njega ne poznaju, da do njega ne mogu da dođu, on im je odgovorio: "Onda ni ja ne mogu da ništa uradim za otete putnike". Kada se analizira iskaz popa Starovlaha, svedoka Zevdža Hurića koji je prisustvovao sastanku, i koji je posvedočio da je sveštenik Starovlah istupao kako je navedeno, nesumnjivo proizlazi baš to da je pop Starovlah ucenjivao Bošnjake iz Prijepolja. To što je on kasnije otišao u Višegrad ništa ne menja na ovakvoj oceni uloge Starovlaha u ovom slučaju. Imajući u vidu da su putnici oteti iz voza u vreme održavanja sastanka na kome je pop nudio razmenu već bili likvidirani postoje dva objašnjenja za takvo istupanje Vasilija Starovlaha.

Prvo, da je on znao za informaciju da se priprema otmica putnika Bošnjaka, koji treba da posluže za razmenu sa zarobljenim srpskim vojnicima. Ta informacija, po dokumentaciji koju je železnica dostavila sudu, a sud javno pročitao, bila je dostupna vrlo širokom krugu lica pa je moguće da je za nju znao i pop Starovlah koji je imao visoko mesto u crkvenoj hijerarhiji. Ako je znao za taj plan, Starovlah je hteo da ga iskoristi za oslobađanje srpskih vojnika iz Rudog koje je doboro poznao.

Drugo objašnjenje je da je Starovlah znao za likvidaciju, ali je hteo da prevari Bošnjake i izvuče svoje zemljake iz Rudog koji su bili zarobljeni od vojske BiH.

- stanica Štrpci, selo Štrpci, i okolina nalaze se u zoni odgovornosti Ruđanske brigade (po varoši Rudo). Mihailo Petrić, jedan od komandanata te brigade, rekao je u svom iskazu da je on imao jednu četvu vojnika koja je uvek bila u selu Štrpci, a jednu koja je bila u stanici Štrpci, pa su se nakon sedam dana menjali. Kada se zna da je jedina vojska na tom području bila regularna Vojska Republike Srpske (jer sam komandant Višegradske brigade, Luka Dragičević, kaže da ne mogu dve vojske da ratuju, mora da se zna ko komanduje), kada imamo iskaz Ranisavljevića da je od komandanta Goraždanske brigade Damjana Mitrašinića, Milan Lukić dobio teretno vozilo sa kojim je izvedena akcija otmice putnika u Štrpcima, onda je jasno da ta otmica nije bila nikakav incident, nikakva pljačka, nikakva osveta, nikakav lični čin, već smišljena i dobro organizovana akcija od najviših političkih i vojnih faktora Republike Srpske, Srbije i Jugoslavije;

- nakon što se desila otmica u Štrpcima svi su ukazivali na Višegrad. Redakcija "Duge" zove svog saradnika Nebojšu Jevrića u Bijelo Polje, gde se on nalazi na svadbi svog brata, i od njega traži da ide u Višegrad i napravi reportažu o otmici putnika iz voza 671 u stanici Štrpci, od popa Starovlaha u Prijepolju traže da ide u Višegrad i tamo pokuša da sazna sudbinu otetih putnika, Đorđije Vujović preko svojih prijatelja i veza iz Priboja takođe odlazi u Višegrad, nalazi Milana Lukića i interesuje se za sudbinu svoga sestrića. Čovek koji je povezao Vujovića i Lukića, svedok Goran Čujić, predsednik stranke Srpske narodne obnove u Priboju, izjavljuje da su se njemu po preporuci viših stranačkih organa iz Podgorice, javljali najbliži rođaci skoro svih otetih putnika sa zahtevom da ih poveže sa vojnim organima u Višegradu i Milanom Lukićem koji se nalazio u Višegradu. Dakle, upadljivo je da svi rešenje otmice traže u Višegradu, a ne, recimo, u Rudom, na čijoj teritoriji se nalazi stanica Štrpci i koja je u zoni odgovornosti Ruđanske brigade, a u Rudom se nalazi i operativna grupa pod komandom pukovnika Slobodana Cerovića koja je nadređena i Goraždanskoj i Ruđanskoj i Višegradskoj brigadi. To je još jedan znak da se znalo ko je izvršio otmicu i da je to bilo poznato širokom krugu ljudi. Ta otmica je izvedena skoro javno, samo što nije direktno prenošena na

televiziji. Čak su mnogi svedoci-očevidci otmice, u samom momentu otmice znali da izvode Bošnjake i da im se ne piše dobro. Otpravnik vozova na stanici Štrpci Slobodan Ičević, naveo je da su izveli Fikreta Memovića, čoveka koji je radio na železnici i sa kojim je jedno vreme zajedno radio u Priboju i bio nerazdvojn prijatelj. Pokušao je da spreči njegovo izvođenje, ali naoružani otmičari su mu zapretili da će i njega odvesti. Svedok Zoran Milekić je putovao iz Požege sa maloletnim šesnaestogodišnjim Senadom Đečevićem iz Bara. Njih dvojica su bili u istom kupeu u vozu 671 i sedeli jedan naspram drugog. Mali Đečević je odmah po ulasku u kupe zaspao. Kada su otmičari upali u voz, probudili su ga i pitali kako se zove. Kada im je odgovorio izveli su ga iz voza. Svedok Milekić je protestovao : “ *Pustite dete, šta je ono krivo* “. Na to su mu otmičari odgovorili : “ *Ko te šta pita, očeš li metak?* “. Svedok Bosiljka Ostojić, koja je bila u vozu, kaže da je izvođenje ljudi iz voza prokomentarisala rečima : “ *Kukala im majka noćas.*” Dalje, izjavila je da je jedna devojka plakala nakon izvođenja putnika. Svedok Radojko Ješić, koji je takođe bio u vozu, izjavio je pred sudom da su u bifeu voza, nakon izvođenja putnika, neki ljudi komentarisali: “*Onaj što su ga izveli predstavljao se da mu je ime Dragan, a vidi se da je lagao, jer sigurno je musliman čim su ga izveli.*”

Sve navedeno odlično pokazuje da je svima u vozu bilo jasno o čemu se radi; koga izvode; zbog čega ga izvode i sve u vezi sa tim. Uostalom, sredstva informisanja su opisanu situaciju komentarisala odmah nakon što se dogodila. Crnogorski nedeljnik “ Monitor “ u broju od 5. marta 1993. godine objavljuje tekst M. Perovića u kome piše :

“ Kad je sedamnaest pribojskih Muslimana oteto iz autobusa, bio je to incident i opomena državi da ne pruža dovoljnu sigurnost svojim građanima. Otimanje Muslimana iz voza na pruzi Beograd-Bar na teritoriji koju kontrolišu srpske formacije incident se pretvara u državnu politiku, jer su i ovaj podvig izvele jedinice koje su saveznici Vojske Jugoslavije.

Ako to što je snašlo putnike na pruzi Beograd-Bar ne bude dovoljna opomena građanima Crne Gore i crnogorskoj vlasti, uskoro će sve nas

pogoditi ista sudbina. Kad su odvodili komuniste, čitali smo. Kad su odvodili Jevreje, čitali smo. Kad su došli za nas shvatili smo-govori jedno svjedočenje iz perioda njemačkog fašizma. Najteža je bila istina, kažu rijetki svjedoci koji su se osmjelili da nešto, uz zagarantovanu anonimnost kažu o tome šta se tog subotnjeg popodneva događalo na stanici u okrajku razorene Bosne. Oni kojima je presuđeno nijemo su napuštali kupe ne tražeći objašnjenje. Nijesu se ni bunili, ali ni molili za milost. Bio je dan, i ostalih hiljadu putnika čak i da nijesu htjeli, morali su vidjeti beskraj ljudske nemoći, s jedne, i oholosti, s druge strane. Oni koji su došli sa oružjem, nijesu se ni trudili da pronađu kakav takav izgovor. Bili su jači-i to je bilo dovoljno.”

U istom broju “ Monitora “ N. Novović navodi svjedočenje jednog očevidca otmice:

“ Najjezivije je bilo to što, u stvari, nije bilo nikakvog otklapanja. Niko se nije bunio, sve se odvijalo u zlokobnoj tišini. Sve to nije trajalo mnogo duže od pola sata. Začudo voz je nastavio put kao da se ništa nije dogodilo. Od Štrbaca do Priboja se stiže za deset minuta, i tamo se voz zadržava tek toliko da putnici izađu i uđu. Niko nikoga ni o čemu nije obavještavao, nije se pojavila milicija, vojska, ni pomena o uzimanju izjava od putnika ili nečem sličnom.”

U “ Monitoru “ od 12. marta 1993. godine S. Cerović piše:

“ Grupa bandita zaustavi voz, legitimise putnike, u prisustvu policije izvede iz njega Muslimane i odvede ih u nepoznatom pravcu-što će reći zapravo, u vrlo poznatom, da ih hladno likvidira-ta situacija je viđena samo sa Jevrejima u Drugom svjetskom ratu.”

- svedok Šefko Alomerović koji se slučajno zatekao na stanici Beograd pre polaska tog voza i koji je to svoje prisustvo na stanici detaljno obrazložio pominjući niz ljudi koje je sreo i navodeći razlog zbog koga je došao što se sve uklapa u stanje u spisima predmeta, u svojoj izjavi na sudu

tvrdi da je na ulazu u Železničku stanicu Beograd video Ćosićevog savetnika za štampu, Matovića, u razgovoru sa jednim čovekom sa bradom čiji opis se poklapa sa kondukterom voza 671 koji je i nakon predaje smene u Užicu nastavio put. To je vrlo ubedljiv dokaz da se o otmici pre nego što se dogodila ozbiljno diskutovalo u kancelariji Dobrice Ćosića, a taj Matović je kasnije, od Ćosića, imenovan za člana komisije za istraživanje okolnosti pod kojim su se događale otmice po Sandžaku i kao član te komisije ništa nije uradio. Na kraju, Matović je zajedno sa Ćosićem podneo tužbu protiv Šefka Alomerovića zbog toga što ih je on optuživao da je otmica smišljena u kabinetu Ćosića, pa je zajedno sa Ćosićem nakon nekoliko ročišta odustao od tužbe;

- Milan Lukić je više puta hapšen u Srbiji posle otmice, bio je osuđivan zbog nedozvoljenog držanja oružja, ali je 1994. godine nezakonito i suprotno odredbama Zakona o krivičnom postupku ekstradiran Republici Srpskoj, navodno zbog nekog razbojništva koje je tamo počinio. Međutim, Lukić je nakon dolaska u Republiku Srpsku dočekan kao heroj. Nije bilo uslova da se ta ekstradicija obavi, pošto Republika Srpska nije imala status države i nije bila međunarodno priznata, a i sama procedura ekstradicije sprovedena je suprotno odredbama procesnog zakona;

- nakon što se dogodila otmica, sva zvanična lica železnice u koje spadaju mašinovođa, otpravnik vozova, kondukteri, milicioneri-pratioci voza dali su svoje pismene izjave i to sutradan nakon događaja otmice putnika. Ta dokumentacija je skrivena na železnici i nikom nije dostavljena niti data na uvid, sve do juna meseca 2002., kada su novi rukovodioci ŽTP "Beograd" dostavili poverljive dokumente koje je predsednik veća Golubović pročitao na glavnom pretresu, a sva sredstva informisanja objavila. Tek posle toga i pošto su pozvani da svedoče pred Višim sudom u Bijelom Polju, bivši rukovodioci železnice doneli su tu dokumentaciju koja je sačinjena sutradan po udesu i koja je morala biti dostupna svima, i sredstvima informisanja, i oštećenim porodicama, i sudu, i Skupštini Crne Gore, a ona je skrivana skoro deset godina.

Na kraju citiramo jedan deo iz strogo poverljive dokumentacije, koja je pročitana na glavnom pretresu i to deo iz dokumenta koj se zove "Procena političko – bezbednosne situacije u železničkom čvoru Užice" :

"Najveću opasnost za bezbednost pruge i objekata na njoj predstavljaju radnici muslimanske nacionalnosti. Oni su upoznati sa svim detaljima organizovanja železnice jer su uključeni u svakodnevni proces rada. Što se tiče radnika muslimanske nacionalnosti zaposlenih u ŽTO (kojih ima 732) za sada se ne eksponiraju kao neprijatelji ali nam otežavaju posao jer zbog njih tj. nepoverenja u njih ne možemo da realizujemo neke operativne zamisli..."

Imajući u vidu navedeni citat, nalazimo da on najbolje, najpreciznije i najtačnije predstavlja situaciju u Srbiji i Jugoslaviji u vreme otmice, kada je i sama pripadnost muslimanskoj nacionalnosti bila opasna po život.

Smatramo da je optužnica protiv Nebojše Ranisavljevića dokazana i predlažemo da ga sud oglosi krivim i kazni po zakonu.

6.septembar 2002. godine

Punomoćnik oštećenih